A°. 1843. N°. 1[illegible]

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.)

ZONDAG 24 SEPTEMBER.

(De prijs der Advertentien is, van een tot zes regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

De verwerping van het ontwerp van wet tot wijziging der regterlijke organisatie.

Het is der bekwaamheid van onzen minister van justitie niet mogen gelukken, zijn ontwerp van wet tot wijziging der regterlijke organisatie aangenomen te krijgen.

De meerderheid der Tweede Kamer heeft de poging belet, welke gedaan werd om de grondwet zonder herziening te verbeteren.

Door meer dan eene reden werden zij geleid, die hunne stem aan het ontwerp onthielden. Boven aan stond bij velen de grondwet.

Inderdaad, indien de woorden van eenige wet duidelijk zijn, zijn het die der grondwet. Artikel 180 heeft óf geene beteekenis, is volstrekt doelloos, óf het stelt als regel, een hof in elke provincie, eenen regel, op welken slechts eene zeldzame uitzondering geoorloofd kan zijn.

Bestond dit gansche artikel 180 zelfs niet, men zoude een hof in elke provincie hebben moeten instellen, zonder dat daarop eenige uitzondering mogelijk zoude zijn. Telkens spreekt te grondwet van *provinciale hoven*. De hoogleeraar THORBECKE vestigde in zijnen brief, door ons uit de *Leidsche Courant* overgenomen, daarop de aandacht. Wat kan provinciale hoven anders beteekenen dan hof der provincie, gelijk provinciale staten die der provincie zijn?

Daartegen valt niets te zeggen, zoude men wanen. Doch, waar weet ministeriële wijsbegeerte geene hulp tegen? Artikel 183 der grondwet, waarbij aan de wet opgedragen wordt om de benaming der provinciale hoven te bepalen, vernietigt, heet het, al de kracht van dat argument. Wijsgeerig mag de wederlegging zijn, regtskundig is zij zeker niet.

Want door *provinciale hoven* drukte de grondwet den aard uit der hoven, deze moesten *provinciaal* zijn; de grondwet kon aan de wet geene magt tegen zich zelve geven. De wet mogt het hof noemen hof van Gelderland of hof van Arnhem, dit was den grondwetgever onverschillig; *provinciaal* moest het altijd blijven.

Blijft het dit, wanneer men het alleen den naam van *provinciaal* geeft? Zekerlijk niet. En waarlijk het was een middel, den heer DE MAN onwaardig, dat hem, om twee strijdige partijen te vereenigen, deed voorslaan twee hoven in te stellen, doch daaraan den naam van provinciaal te geven. Het moest een middel zijn om de grondwet te schenden, maar den naam van dit niet te doen.

[illegible] *provincial*, welke de Fransche tekst [illegible] Hollandsche kent, vernietigt al het gewigt, dat sommigen aan den Franschen tekst van art. 180 der grondwet toekennen.

De geschiedenis zelve der regterlijke organisatie, volgens de verschillende staatsregelingen hier te lande sedert 1795, vooral de grondwet van 1814, aan de schets van HOGENDORP ontleend, sluit ten duidelijkste het denkbeeld uit, alsof men in 1815 niet het denkbeeld had gehad de justitie zoo wel als de administratie binnen het gebied van elke provincie te beperken, *provinciaal* te maken.

De zonderlingste vertooning bij deze beraadslagingen was het eenen *hoogleeraar in het staatsregt*, den heer DEN TEX, te hooren verklaren, dat, ja, de grondwet wel provinciale hoven begeerde, doch dat die wil door het ontwerp niet miskend werd; dat dit het provinciaal karakter wel verzwakte, maar niet vernietigde; het tegendeel zou plaats vinden, wanneer men twee hoven wilde instellen. Dit is wezenlijke onzin; want, waarom zouden twee hoven voor de elf provinciën geenerlei provinciaal karakter hebben en wel vijf? Hoe veel zouden er noodig zijn om het te behouden? Is dat provinciaal karakter, waarvan de hoogleeraar spreekt, niet dan alleen aanwezig, wanneer elke provincie haar eigen hof heeft, en vervalt het niet terstond daar, waar er een over meer provinciën gesteld is. Het zwagerschap van den heer VAN HALL benevelt zeer het oog van dien vertegenwoordiger.

Sommigen vonden ongrondwettigheid in het pensioneren of op wachtgeld stellen der raadsheeren, welke door de vermindering der hoven overkompleet zouden geworden zijn. Dat gevoelen deelen wij niet.

Op de onafzetbaarheid der regters mag ook onzes inziens geene inbreuk gemaakt worden. Daarom verzetteden wij ons zoozeer tegen de vroeger voorgestelde wijziging van artikel 12 der wet op de regterlijke organisatie. Dat beginsel werd echter hier niet aangetast. Het slaat op de bijzondere leden bij de bestaande regterlijke collegiën; maar met het vervallen van het ambt moet ook noodzakelijk de ambtenaar wegvallen. Deze kan, als zoodanig, geen langer leven hebben dan het collegie, waarbij hij zijne bediening bekleedt.

Eene zaak, waarbij eerder de grondwet geschonden werd, doch op welke minder aanmerkingen gemaakt zijn, was, dat het ontwerp de directe benoeming aan den koning wilde toekennen. Geene der drogredenen van de memorie van toelichting konde dit verdedigen, terwijl het met artikel 1 van de additionele artikelen der grondwet in strijd is. Dit kent den koning die benoeming slechts *voor de eerste reize* toe. Op dien grond heeft de directe benoeming in 1838 plaats gehad; doch moeijelijk is het zeggen, dat deze *tweede* benoeming weder eene *eerste* is, hetgeen echter zou moeten geschieden om deze bepaling van het ontwerp goed te kunnen keuren. De *hoogleeraar in het staatsregt* DEN TEX heeft dit weder zeer ongelukkig verdedigd, door te zeggen, dat men hetzelfde beginsel voor de hoven van Limburg en Noord-Holland aangenomen had. Vooreerst komt het niet te pas te vragen, wat gebeurd *is*, maar wat had *moeten* gebeuren, en ten tweede kan het voorbeeld dier hoven, welke inderdaad toen voor de *eerste* reize werden aangesteld, hier niet aangevoerd worden, waar het eene *tweede* benoeming van zoogenaamde provinciale hoven zou wezen.

Het is met dit ontwerp gegaan, gelijk het op den duur gaat met alle zaken, welke niet het gevolg van overtuiging, van beginsels zijn, maar alleen geschieden om te heeten, ook iets gedaan te hebben.

Geenerlei overtuiging van het nadeelige der tegenwoordige regtsindeeling lag bij het ontwerp ten gronde. Deze zal toch niet in het laatste jaar opgekomen zijn en zoude dan reeds in 1842 den heer VAN HALL tot het doen der voordragt hebben moeten brengen. Neen, enkel het vertoon, dat men bezuinigen wilde. Bezuinigingsmaatregel moeste de overweging van het ontwerp het, en daarbij zou men het gewaagd hebben de bepalingen der grondwet zijdelings te maken.

Las men dat verbod in de grondwet niet, wat zekerlijk op nieuw niet voor de regtskennis des ministers zoude pleiten, waarom bleef men dan ter halverwege staan en droeg men niet, in plaats van vijf, twee hoven voor? Door de opdragt der criminele justitie aan de arrondissements-regtbanken, tot welke men eenmaal, spoedig hopen wij, zal moeten komen, verviel de zwarigheid der zwaardere geregtskosten. Neen, wezenlijke zucht tot verbetering der justitie was het doel niet, dat men had. Men wilde slechts zeggen kunnen: ik heb bezuiniging voorgedragen en de Kamer heeft ze *niet* gewild. Maar men vergat, dat de natie niet blind is, dat zij vereenvoudiging en bezuiniging wil, doch haar niet ten koste der hoogste staatswet wenscht te koopen. Zoo lang die bestaat, wil zij haar geëerbiedigd hebben, en zij juicht daarom den uitslag der beraadslagingen toe, die weder de lange lijst der nederlagen van onzen werkzaamheden minister van justitie op nieuw met eene vermeerderde, en het vonnis herhaalde, dat de vertegenwoordiging zoo bij herhaling over zijne bekwaamheden geveld heeft.

Buitenlandsche berigten.

ITALIË.

Chur, *15 sept.* Het *Giovine Italia* is bij voortduring in volle beweging. Nadat de plannen met Bologna op de waakzaamheid der politie aldaar en den ijver der troepen schipbreuk hadden geleden; zou eene poging tot de omwenteling in de stad Ravenna worden gemaakt; zamengezworenen uit Bologna en Ravenna zouden in Imola te zamen komen, van daar gemeenschappelijk naar Ravenna trekken, *de stad* overrompelen, de drie toevallig daar aanwezige kardinalen gevangen nemen en vooreerst het middelpunt voor de beweging vormen. Ook dit plan werd door de politie ontdekt, en deszelfs uitvoering door de maatregelen der regering verijdeld. Niettemin trokken ongeveer 150 personen, uit de laagste klasse der maatschappij onder aanvoering van goedgekleede hoofden, die men tot nog toe niet schijnt te kennen, of niet wil kennen, uit Bologna naar Imola; onder weg gelukte het aan deze bende zich meester te maken van eene patrouille van vijf dragonders, van welke een verwond en alle ontwapend werden. Voor Imola aangekomen vonden de opstandelingen de stad gesloten, en in plaats der bondgenooten uit Ravenna stonden de weinige troepen van het garnizoen slagvaardig onder de wapenen. Daar zij derhalve hier niets konden uitrigten, trok de bende in het gebergte terug, waar men hun de pausselijke karabiniers en eenige vrijwilligers nazond. Reeds zijn 35 geheel in lompen gekleede personen, welke er als bandieten uitzien, gevangen genomen en den 10den des morgens in Bologna binnen gebragt. Uit laatstgenoemde stad werd terstond eene kompagnie

jagers met een kanon naar Imola gezonden. Den 10den werden vervolgens deze troepen en eene kompagnie van het tweede regiment vreemdelingen van Imola naar Ravenna gezonden, waar groote gisting moet heerschen. De stad Bologna is uiterlijk rustig; eene sombere misnoegdheid is evenwel niet te miskennen, en eene uitbarsting derzelve geenzins onmogelijk. Van den anderen kant is de regering zeer waakzaam, alle troepen van het garnizoen zijn in de kazernen geconsigneerd, en ieder oogenblik slagvaardig. De kern van het landvolk is zeer loijaal gezind, en de onder hetzelve geworven vrijwilligers toonen zich bij iedere gelegenheid zeer getrouw aan de regering. (*A. A. Z.*)

DUITSCHLAND.

Uit Baden, 15 *sept.* De aangelegenheid van *Göler* en *Haber* biedt met iederen dag zonderlinger en pikanter bijzonderheden aan. Het onderzoek der politie openbaart wonderlijke zaken. Er zou namelijk blijken, dat onder het zoogenaamde canaille, dat onder de oogen der politie en der militaire magt, het huis van *Haber* verwoestte, zich ook gemaskerde adelijken en officieren bevonden, welke derhalve hun leedwezen over den dood van hunnen kamaraad daardoor betuigden, dat zij hunne wraak aan de meubelen van zijnen vijand koelden. Ook vreest eene zekere partij in Karlsruhe met iederen dag meer en meer de onthulling der geheele aangelegenheid, dewijl zeer behendig verborgen manoeuvres niettemin aan het daglicht dreigen te komen. Het oorspronkelijke punt, dat dit geheele tooneel veroorzaakt heeft, moet daarin bestaan dat *Moritz von Haber* zich beroemd heeft op de gunst eener aanzienlijke dame, welke algemeen als de beschermster en patrones der adelsregten geldt, en welke deze regten gaarne, in weerwil van de rigting onzer eeuw, weder met derzelver ouden glans wenschte te zien pralen. Of de heer *von Haber* zich te regt of ten onregte op hare gunst beroemd heeft, blijve daargelaten, genoeg dat zijne vijanden hem dit als eene groote misdaad toerekenden. Zonderling steekt dit adels-alarm tegen de constitutionele gezindheid van het geheele Badensche land af. Juist was het 25-jarig bestaan der constitutie overal, hoewel in Karlsruhe met de minste sympathie gevierd, toen dit zelfde Karlsruhe door eene reeks van schandelijke tooneelen toonde, welke elementen en hindernissen het in deszelfs schoot tegen een waarlijk constitutioneel leven verbergt. (*Dusseld. Z.*)

ENGELAND.

Londen, 20 *sept.* Terwijl de Rebeccaïten in Zuid-Wallis steeds voortgaan hun misnoegen door plunderen en vernielen aan den dag te leggen, begint men daar te lande ook op eene minder onstuimige wijze herstel van grieven te vragen. Zoo is den 14 dezer te Mynydd Mawr eene bijeenkomst van ruim tweeduizend menschen gehouden, in welke besloten is tot het indienen van een adres aan de koningin, ten einde zich over de vermenigvuldiging der tolhuizen, de bepalingen der nieuwe armwet en andere drukkende lasten te beklagen. Ten slotte wordt H. M. verzocht het tegenwoordig parlement, van hetwelk, volgens deze lieden, geen bijstand te wachten is, te ontbinden, opdat daardoor de gelegenheid tot vorming van een meer volksgezind Parlement geboren worde.

FRANKRIJK.

Parijs, 20 *sept.* Het gerucht wil dat de maarschalk *Soult* stellig voornemens zou zijn, zich, uit hoofde zijner klimmende jaren, aan alle staatsbemoeijingen te onttrekken.

— De berigten uit Spanje brengen weinig of geen nieuws mede, de toestand in en om Barcelona is nagenoeg nog altijd dezelfde, maar de opstand wint allengs in uitgebreidheid. In Madrid trekt het de opletendheid, dat de Christino's zich al meer en meer beginnen te vertoonen.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 22 *sept.* In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, zijn ingekomen twee adressen, als: 1o. van *G. Peter*, particulier en grondeigenaar te Amsterdam, nopens een door hem ontworpen financieel plan, en 2o. van *S. van Dordt Jr.*, die kennis geeft dat een door hem ontworpen stoomwerktuig ter bezigtiging is gesteld. — Versending aan de commissie.

De voorzitter deelt mede, dat de commissie der Kamer, belast met het opstellen van een ontwerp van adres aan de koning, tot gelukwensching wegens de gelukkige bevalling van H. K. H. de prinses *van Oranje*, een ontwerp heeft opgesteld, hetwelk gedrukt aan de leden zal worden rondgedeeld. Wordt besloten, de beraadslagingen over dat ontwerp te houden op aanstaanden maandag.

Is ingekomen eene missive van Z. Exc. den minister van financiën, waarbij eenige wijzigingen worden medegedeeld in de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1844 en 1845, die het gevolg zijn van de afstemming van het ontwerp van wet betrekkelijk de zamenstelling der regterlijke magt. Wordt besloten, ook deze wijzigingen te verzenden aan de afdeelingen, die zich, na den afloop der zitting van heden, zullen bezig houden met het in overweging nemen der wijzigingen, staten en opgaven, welke in de zitting van de Kamer van eergisteren zijn ingekomen.

Wordt voorts besloten, den dag der beraadslagingen over de ontwerpen van wet, uitmakende de staatsbegrooting voor 1844 en 1845, te bepalen op aanstaanden dingsdag, des morgens ten 11 ure.

De commissie tot de verzoekschriften brengt verslag uit:

I. Bij monde van den heer *Brouwer*:

1o. Op een adres van *J. Damen*, *c. s.*, leden van het algemeen armbestuur te Zevenbergen (Noord-Braband), inlichtingen en verbeteringen mededeelende betreffende de vroeger bij de Kamer ingekomen klagten van *Johanna Markus*, weduwe *H. Bogaars*. Nederlegging ter griffie;

2o. Op een adres van *Claas van de Stadt en zoon*, eigenaars van hout-zaagmolens buiten Amsterdam, tegen de voorgestelde belasting op de inkomsten. Ter griffie.

II. Bij monde van den heer *Menso*;

1o. Op een adres van *C. van der Tuuk*, te Haarlem, die zich beklaagt, dat een vroeger door hem ingezonden adres, waarin eene aanklagte over schending der grondwet geschied is, bloot ter griffie kan gedeponeerd worden, zonder uitslag van regt te doen wedervaren. Omtrent dit verzoekschrift wordt overgegaan tot de orde van den dag;

2o. Op een adres van de weduwe *Sandberg en zoon*, *c. s.*, gepatenteerde kurkensnijders te Amsterdam, die verlangen dat bij het voor te stellen tarief van in-uit- en doorvoer het regt van invoer op hun fabrijkaat worde gesteld op *f* 30 van de *f* 100 Nederlandsche ponden. Ter griffie.

III. Bij monde van den heer *van Panhuys*:

1o. Op een adres van *J. Wartena*, *c. s.*, leermeesters der stads-armenscholen te Amsterdam, tegen de belasting op de inkomsten. — Ter griffie.

2o. Op een stuk van *D. R. Adrian*, commissionair te 's Gravenhage, aandringende op verbeteringen in het Wetboek van Strafvordering. — Ter griffie.

En 3o. op een stuk van *G. Peter Vz.*, particulier te 's Gravenhage, houdende financiële plannen, met verzoek dat dit stuk vooraf in geheim commité moge worden overwogen, alvorens het op de gewone wijze openbaar gemaakt worden. Nederlegging ter griffie.

De zitting wordt vervolgens gescheiden tot aanstaanden maandag des middags ten een ure.

— Heden is het volgende bulletin nopens H. K. H. de prinses *van Oranje* uitgegeven.

»Hoezeer de nacht eenigzins slapeloos is doorgebragt, »zoo is echter de toestand van H. K. H. mevrouwe »de prinses *van Oranje* heden, over het algemeen, »voldoende.

»Z. K. H. de jonggeboren prins is welvarende.

Everard, med. dr.
Ter Winkel."

Vlissingen, 20 *sept.* Nadat verschillende stoomvaartuigen, behoorende tot de flotille, die H. M. de koningin van Groot-Brittanje naar België hebben vergezeld, in den morgen alhier zijn voorbij gevaren, kwam de oorlogs-stoomboot *Victoria and Albert*, ten vijf ure in den namiddag voorbij deze stad, aan boord hebbende de koningin *Victoria*, prins *Albert* en gevolg. H. Britsche M. werd te Bath en Neuzen met het geschut der vestingen begroet, terwijl de gewone eerbewijzingen, uit het geschut dezer vesting, en dat van het ter reede liggende fregat *de Maas*, aan H. M. werden betoond. Volgens ingekomen berigten had men verwacht dat H. M. op de reede dezer stad, tot den volgenden morgen zoude verbleven hebben, en dit had dan ook vele vreemdelingen en ingezetenen dezer provincie herwaarts doen komen, doch het koninklijke Britsche stoomjagt is, zonder zich op te houden, zeewaarts gestoomd.

Tweejarige staats begrooting, [illegible] de jaren 1844—1845. *Algem[een] verslag* No. 2.

De centrale afdeeling, wier taak het thans is, met opzigt tot de voorgestelde gewijzigde begroo[ting] der uitgaven voor 1844 en 1845, het, bij art. 80 [van] het reglement van orde bepaalde, algemeen verslag te maken, vermeent zich daarbij te moeten onthouden van in eene breedvoerige ontwikkeling te treden [van] de bedenkingen en aanmerkingen, waartoe het voorloopig onderzoek der in December 1842 ingediende wets-ontwerpen aanleiding heeft gegeven. Zij neem[t] de vrijheid zich te dien opzigte te gedragen aan haar op 7 april jl. vastgesteld voorloopig verslag, en [zal] zich alzoo bij het tegenwoordig verslag bepalen, o[m] de uitkomsten te doen kennen, welke het onderzoek der gewijzigde begrootings-wetten, in verband met het antwoord der regering op de bedenkingen tegen de aanvankelijk voorgedragene begrooting, heeft opgeleverd.

Alvorens hiertoe over te gaan, vermeent zij echter kortelijk te moeten herinneren, dat het totaal der uitgaven bij de eerst ingediende begrootingen was voorgedragen voor 1844 op . . . . . *f* 70,251,386.7[illegible]
en voor 1845 op. . . . . . . » 70,157,450.14
hetgeen alzoo, bij vergelijking met het cijfer der begrooting voor 1843, zd. . . . *f* 71,116,841.47
eene vermindering aanbood voor 1844
van . . . . » 865,454.73
en voor 1845 op. . . . . . . » 959,391.33

dat, bij verdere vergelijking dier beide begrootingen, ook nog tusschen dezelve een aanmerkelijk verschil in den vorm op te merken viel, in zooverre de wijze van zamenstelling dier begrootingen, welke vroeger voor de onderscheidene departementen verschillend was geweest, thans voor alle stelsel- en gelijkmatig was ingerigt, en de staten van berekening, die tot dusverre slechts als inlichtingen te beschouwen waren geweest, alsnu als integrerend gedeelte der begrooting, edoch in eenen engeren vorm zamengetrokken, in de wet zelve waren opgenomen;

eindelijk, dat de pensioenen en afloopende betalingen op de in december jl. ingediende begrootingen, bij wijziging van hetgeen vroeger had plaats gehad, waren gesplitst en gebragt onder elk afzonderlijk hoofdstuk, waartoe zij behooren, terwijl de uitgaven wegens de nationale schuld niet meer met die voor het departement van financiën vermengd, maar in een afzonderlijk hoofdstuk vervat waren: de beide [illegible] wijzigingen ter voldoening aan het vroeger kenbaar gemaakte verlangen der Staten-Generaal.

Sedert die begrootingen in de maand december des vorigen jaars aan de Tweede Kamer zijn ingediend, hebben er twee bijzonderheden plaats gevonden, welke noodzakelijk op het onderzoek der leden en hun oordeel omtrent de aannemelijkheid dier begrooting, eenen zeer gewigtigen invloed moesten uitoefenen, de aanneming en bekrachtiging van het tractaat met België, en het bekend worden van een belangrijk tekort in de geraamde opbrengsten over de dienstjaren 1841 en 1842. Terwijl eerstgemelde bijzonderheid onder anderen ten gevolge heeft gehad, dat het hoofdstuk voor de nationale schuld met *f* 1,000,000 verhoogd is moeten worden, heeft de laatstgemelde omstandigheid van het aanwezen van een tekort in 's rijks schatkist van p. m. *f* 10,000,000, in het bijzonder de dringende noodzakelijkheid doen gevoelen, om het beginsel van bezuiniging en vereenvoudiging op eene grootere schaal en meer over alle departementen van algemeen bestuur in toepassing te brengen, ten einde, alvorens het verbroken evenwigt tusschen de ontvangsten en uitgaven door verhooging van belastingen te herstellen, geene pogingen onaangewend te laten, om hetzelfde doel door middel van besparing op de uitgaven te bereiken. Daarop werd dan ook tijdens het onderzoek der [illegible] begrootings-wetten in de afdeelingen der Tweede Kamer van alle zijden met nadruk aangedrongen, en [illegible] daarbij tevens de noodzakelijkheid betoogd eener [illegible] geheele openlegging van den toestand van 's rijks financie-wezen en van de opruiming zoo veel mogelijk van alle bijzondere fondsen en kassen, als maatregelen die zouden kunnen strekken, om onze geldelijke aangelegenheden op eenen beteren en effener voet te brengen.

Deze wenken en aansporingen, ook bij andere gelegenheden herhaaldelijk door de Tweede Kamer gegeven, zijn dan ook niet geheel vruchteloos gebleven. Het is bekend, dat reeds op den 20sten mei [illegible] gelegenheid van de discussiën over de voordragt [illegible] regeling van 's rijks openbare schuld, door de [illegible]

ring aan de Kamer eene verklaring is afgelegd, wegens de bezuinigingen, welke zij voorgenomen had in te voeren, en op de begrootingen van 1844 en 1845 toe te passen, en waarvan het beloop voor eerstgemeld jaar op ƒ1,200,000, en voor laatstgemeld jaar op minstens ƒ1,800,000 werd bepaald. *(Vervolg hierna.)*

Ingezonden stukken.

Bedenkingen tegen de voorgedragene belasting op de inkomsten van vaste goederen, renten en ambten; en beschouwingen over eene belasting op de inkomsten in het algemeen.

De middenstand is de kern der maatschappij. Hij verdwijnt in Nederland langs hoe meer. Dit is ook daaraan toe te schrijven, dat hij in evenredigheid van hoogere standen te zwaar door belastingen wordt gedrukt. Ziedaar stellingen, algemeen voor waar erkend, door niemand bestreden, door de regering en de Staten-Generaal, bij de voordragt en behandeling van elke nieuwe belasting-wet, om strijd vooruitgezet en verkondigd. — En echter, wanneer men de nieuwe belastings-voordragten goed op den keper beschouwt, zou men in verzoeking kunnen komen, om te gelooven, dat die stellingen alleen daarom zoo luide gepredikt worden, opdat de regering daarachter een gevoelen, geheel tegenovergesteld aan handhaving en bescherming van den middenstand, zou kunnen verbergen. Tenzij men door middenstand die klasse der maatschappij versta, welke haar ongenoegen over den druk der belastingen vrij onbewimpeld doet hooren, wier kwade luim zich meestal door daden van ruwheid en geweld openbaart en waarvan uithoofde der toenemende *non-valeurs* toch weinig is te halen. Ik erken, het is moeijelijk eene juiste bepaling te leveren van wat men onder middenstand hebbe te verstaan; vooral in onze dagen, waarin die stand door ijlhoofdige zelfverheffing, in het stuk van weelde, zoo moeijelijk is te onderkennen, en zoo krachtig aan zijnen ondergang arbeidt, in onzen tijd door den kernachtigen DA COSTA met zoo veel waarheid geschilderd, toen hij zong:

»Hier — *weelde, ontwassen aan zich zelf, van buiten bloeijend*
»*En schitterend van jeugd, maar innerlijk verschroeiend,*
»*En zupverdervend, als een kanker, en, als 't waar, de standen evenwigt met moedwil brekend,* — daar
»*Gemor bij d'arbeid die geen brood geeft'*....

Ik zal mij daarom aan geene definitie van den bedoelden stand wagen, maar alleen tot bepaling mijner meening zeggen, dat ik thans die huisgezinnen op het oog heb, waarvan het jaarlijksch inkomen in groote plaatsen van ƒ1200 tot ƒ3000, in kleinere van ƒ800 tot ƒ2000 beloopt.

Voor dat ik mijne beschouwingen over het onevenredig belasten van den middenstand aan de voorgedragene heffing op de inkomsten ga ter toetse brengen, moet ik verklaren, die belasting in beginsel voor te staan, overtuigd, dat zij onmisbaar is tot daarstelling van evenwigt tusschen de ontvangsten en onvermijdelijke uitgaven van den staat, en dat ons financie-wezen niet gelegd kan worden op goede grondslagen te rusten, zoo lang de wisselvallige baten der Overzeesche bezittingen niet uitsluitend tot schulddelging kunnen worden aangewend.

Beschouwen wij nu de wet. Zij eischt *offers*; de regering zelve gebruikt dat woord, en, waarlijk, het is niet te sterk. Maar het is dan, dunkt mij, toch billijk, dat die offers naar gelang van ieders krachten verdeeld worden. Men onderstelle eens, er zijn drie personen: *A* bezit aan nationale schuld en vast goed een belastbaar inkomen van ƒ1600, *B* van ƒ3000 en *C* van ƒ5000. *A* echter behoeft zijn inkomen geheel tot voorziening in de nooddruft van zijn gezin, *B* kan jaarlijks ƒ500 en *C* ƒ1000 overleggen. Nu heft men jaarlijks nummer 5 pCt., en *A* betaalt dus ƒ80, *B* ƒ150 en *C* ƒ250. Oppervlakkig zou men zeggen: die heffing is billijk, zij treft elk naar de mate van zijn vermogen. Bij het minste nadenken evenwel, moet de ongelijke *drukking* dier heffing in het oog vallen. Immers *A* is genoodzaakt zich te bekrimpen, een gedeelte van wat vroeger tot zijne *behoeften* behoorde te ontberen; voor *B*. en *C* heeft de belasting alleen ten gevolge, dat zij in plaats van ƒ500 en ƒ1000, respectivelijk slechts ƒ350 en ƒ750 jaarlijks kunnen overleggen; en indien de laatsten de helft ƒ300 en ƒ600 bijdroegen, dan nog zou de belasting op hen niet zoo sterk *drukken*, dan op *A*. Het is er verre van daan, dat ik zulk eene zware belasting op de meer gegoeden zou willen zien ingevoerd; zij zou, ja, de strekking hebben, tot daarstelling van meerdere gelijkheid in de fortuinen, maar evenzeer tot algemeenmaking der armoede, tot den gewissen val des lands, door terugwerking op alle takken van nijverheid. Ik maakte de voorgaande opmerking dan ook alleen, omdat zij den meer gegoeden zoo zelden voor den geest schijnt te komen; omdat deze bij hunne liefdegaven en opbrengsten steeds schijnen te vergeten, dat het penningske der arme weduwe meer waarde heeft, dan de vorstelijke gift van den zoon des overvloeds.

Volgens de voorgedragene wet, ondertusschen, zal er 5 pCt. worden geheven van de renten van het geringe kapitaaltje des kleinen renteniers, wiens vermogen doorgaans uitsluitend in nationale schuld bestaat, en even zoo veel van slechts een gedeelte van het inkomen des grooten kapitalists, die zorg heeft gedragen, zijn vermogen voor een aanzienlijk deel en vreemde (onbelaste) fondsen te beleggen. Volgens die wet, zal er 5 pCt. verschuldigd zijn, zoowel van het inkomen van een enkel huisje, hetwelk de eenige vaste bezitting uitmaakt van een overigens slechts karig bedeeld gezin, als van het inkomen der vele eigendommen, huizen en landerijen van den rijken verhuurder en landheer, die nog bovendien in de gelegenheid is, om, hetgeen hij daardoor verliest, op huurders en pachters te verhalen. En is dit nu billijk? Moet dit nu heeten, dat de lasten des lands zoo veel mogelijk op de groote fortuinen worden overgebragt? Inderdaad, ik kan mij het zonderlinge dezer redenering niet begrijpen. Erger nog maakt de regering het met de ambtenaren. Wie uit eene openbare kas bezoldigd wordt, zegt zij, (en ook deze stelling kan ik niet doorgronden), mag tot het brengen van dubbele offers verpligt geacht worden. Zij wil daarom de tractementen van ƒ300 tot beneden de ƒ1000 al dadelijk met 5 pCt. belasten, die van ƒ1000 tot beneden de ƒ2000 met 6 pCt, die van ƒ2000 tot beneden de ƒ3000 met 7 pCt. en zoo vervolgens, totdat zij bij tractementen van ƒ5000 en daarboven op 10 pCt. stuit, en dan in hare opklimming niet verder voortgaat. Een ambtenaar op ƒ1000 moet dus volgens haar plan ƒ60 missen, een op ƒ2000 reeds ƒ140, een op ƒ3000 niet minder dan ƒ240 afstaan. Neemt men nu in aanmerking, dat het meerendeel der ambtenaren nog, boven en behalve alle overige belastingen, onderworpen zijn aan aanzienlijke kortingen voor het zoogenaamde pensioen-fonds, dat zij allen uithoofde van hunnen stand verpligt zijn, in hun uiterlijk leven zekere mate van *fatsoen* te bewaren, dan waarlijk kan men de vraag niet onderdrukken, of de regering bij deze lieden het vleesch van de tafel, de kaas van het brood wil verbannen? Maar welligt was dit (voor de kleine ambtenaren althans) reeds lang eene ongekende weelde, en zou de nieuwe belasting hen in teederder, in heiliger belangen treffen; misschien zouden zij zich verpligt zien, de opvoeding hunner kinderen te verwaarloozen! — Vreemd steekt hierbij af de goede zorg der regering voor tractementen van ƒ8000, 10,000, ƒ12,000 en hooger. Zoo lang de jaarwedden beneden de ƒ5000 blijven, verhoogt zij, voor elke ƒ1000 hare heffing met 1 pCt., maar boven dat peil en zoodra zij dus de standen nadert, bij welke jaarlijks aanzienlijke oplegging van interest op interest of overdaad en verkwisting kan plaats hebben, gaat zij in hare verhooging niet verder. Inderdaad, mij is het onbegrijpelijk.

Maar het is niet genoeg over hardheid en onbillijkheid te klagen, zonder tevens betere middelen aan de hand te doen. *La critique est aisée, mais l'art est difficile.* Die aanmerking is juist, ik zal daarom pogen haar te ontgaan. De inkomsten-belasting is thans, naar ik meen, geraamd op ruim ƒ5,000,000, en die raming zal wel op goede gronden steunen. Ik geloof, dat de belasting, ook al wilde men alle inkomsten zonder onderscheid treffen, en daarbij naar eene opklimmende schaal te werk gaan, die hoogte niet bereiken zou, indien men *alleen* naar de *opgaven* der belastingschuldigen zich wilde regelen. Maar ik kan ook niet aannemen, dat in het stuk van belastingschuldigheid alle goede trouw, eerlijkheid en regtschapenheid uit Nederland zouden geweken zijn. Ik geloof met de regering, dat het gevaarlijk zoude zijn de renten van buitenlandsche effecten, bij de uitbetaling aan eene korting te onderwerpen, maar acht het tevens onbillijk, dat de houders dier effecten (doorgaans rijke lieden) van de inkomsten-belasting geheel zullen zijn vrijgesteld, want de verhooging, welke voor die effecten, bij de berekening van het successieregt is voorgesteld (en die buitendien reeds sedert jaren bestaan heeft voor erfenissen niet vallende in de regte lijn), die verhooging, zeg ik, kan met de voorgedragene belasting op de nationale schuld in geene vergelijking worden gebragt. Terwijl het mij voorkomt, wel overweging te verdienen, of ons staatspapier door deze betrekkelijke bevoordeeling der vreemde schuld, niet zeer nadeelig zal worden gedrukt. Al deze redenen pleiten, dunkt mij, voor het inslaan van eenen middenweg, waarbij aan den eenen kant de opbrengst der belasting tot op zekere mate wordt gewaarborgd, en waarbij, aan den anderen kant, de belasting naar billijkheid over de verschillende fortuinen wordt verdeeld, en tevens zoo *productief* mogelijk gemaakt, zonder tot algemeene *demoralisatie* aanleiding kunnen geven. Ziehier mijn plan:

De wet bepale, dat van alle *zuivere* inkomsten zal verschuldigd zijn de navolgende belasting:

	tot en met	ƒ 600	*vrij*.
van ƒ 600	»	» 2000	4 pCt.
» » 2001	»	» 3000	$4\frac{1}{2}$ »
» » 3001	»	» 4000	5 »
» » 4001	»	» 4500	$5\frac{1}{2}$ »
» » 4501	»	» 5000	6 »

en zoo steeds een $\frac{1}{2}$ pCt. voor elke ƒ500 opklimmende, tot op 20 pCt.

Men houde op deze wijze als thans bij de wet is voorgedragen, niet 5 pCt. maar 4 pCt. in van alle daarbij opgenoemde inkomsten, met uitzondering van de tractementen, waarop het bovenstaande tarief al dadelijk bij de uitbetaling zou kunnen toegepast worden; en verhooge de grondbelasting niet met 35 maar met 28 opcenten, hetwelk, volgens des ministers berekening, almede met 4 pCt. der inkomsten van het vaste goed moet gelijk staan. Wijders bepale de wet, dat elke belastingschuldige zal verpligt zijn, jaarlijks te verklaren:

a. hoeveel zijn inkomen bedraagt.

b. hoeveel daarvan bestaat in tractement, en in welke betrekking dit wordt genoten.

c. hoeveel daarvan bestaat in inkomsten van vaste goederen, waar die gelegen, en voor hoeveel deze in de grondlasten aangeslagen zijn.

d. hoeveel daarvan bestaat in renten van nationale schuld, en welke de namen, nommers en verdere kenmerken der inschrijvingen of certificaten zijn.

Naar aanleiding van deze verklaringen, zou men dan het bedrag kunnen berekenen, dat elk belastingpligtige nog verschuldigd. Om mijne bedoeling te verduidelijken, stel ik, dat zeker persoon verklaarde een jaarlijksch inkomen te bezitten van ƒ4500, namelijk: aan tractement ƒ1000, aan renten van Nederlandsche staatsschuld ƒ1000, aan inkomsten van vaste goederen ƒ1000, aan winsten voortspruitende uit zijn bedrijf, zijnen handel of eenige andere oorzaak ƒ1500; dan zou men aldus moeten rekenen:

Van ƒ4500 is volgens tarief verschuldigd $5\frac{1}{2}$ pCt. is ƒ247.50.

Langs een' anderen weg is of wordt geheven:

Van de nationale schuld	à ƒ1000 4 pCt.	ƒ40.
» » inkomsten der vaste goederen	à ƒ1000 4 pCt.	ƒ40.
» het tractement	à ƒ1000 4 pCt.	ƒ40.
		» 120.00

Zoodat die persoon nog zou moeten voldoen ƒ127.50

Het spreekt van zelve, dat de wet, ter voorkoming van kwade praktijken zou moeten bepalen, dat in geen geval teruggave zou worden verleend van hetgeen, hetzij bij de uitbetaling der renten, hetzij bij de heffing der grondbelasting zou zijn ingehouden, van hen, welke verklaren mogten, dat hun inkomen minder dan ƒ600 beliep. Verder zou ik bij de wet willen bepaald zien, dat alle handwerkslieden en arbeiders niet voor eigen rekening of zonder knechts werkende van deze belasting zouden zijn vrijgesteld. Terwijl niets weerhouden zou, om sommige bepaaldelijk bij de wet op te noemen takken van nijverheid of beroepen, die bijzondere behoeften aan ondersteuning hebben, (bij voorbeeld papier-fabrijkanten en veenlieden) geheel vrij te stellen, voor zoo veel die beroepen betreft.

Ik ontveins mij niet, dat er vele en groote zwarigheden tegen dit plan kunnen aangevoerd worden; maar waar is de belasting, tegen welke zulks niet geschieden kan? In de eerste plaats zal men wijzen op de vele valsche opgaven, die ten gevolge dezer wet zouden worden ingeleverd, en de talrijke ontduikingen der belasting, welke daaruit moeten voortvloeijen. Ik antwoord, voorzeker zou die belasting

even als elke andere tot vele fraudes en verkeerdheden aanleiding geven, die niet altijd te ontdekken, noch te straffen zouden zijn. Maar de regering bezit toch, voor zooveel betreft de vaste goederen, de kapitalen op naam in het grootboek ingeschreven, en de geldleeningen onder hypotheek aangegaan, middelen van controle, welke, voor die soort van inkomsten althans, alle ontduiking onmogelijk maken. De wet zou verder, behalve de oplegging van boeten voor *bewezene* overtredingen, de daarstelling kunnen bepalen van *beëedigde* plaatselijk commissiën, gekozen uit eenige der achtbaarste ingezetenen, en geroepen, om bij sterke vermoedens van valschheid tegen eene gedane opgave, *in het hoogste ressort* te beslissen, of zulk eene opgave, al dan niet door een eed zou moeten bevestigd worden.

De vrees van daartoe te kunnen verwezen worden, zou dunkt mij, het meerendeel der Nederlanders wel voor het doen van valsche opgaven behoeden.

Eene tweede aanmerking tegen mijn plan zou zeker gelegen zijn in den natuurlijken weerzin der ingezenen tot blootlegging hunner inkomsten. Ik moet echter doen opmerken, dat het thans minder de vraag kan zijn, welke belasting den ingezetenen meer of minder aangenaam zou wezen, maar veeleer, welke de beste middelen zijn, om het vaderland te redden. Bovendien betreft het hier geen nieuw beginsel, maar slechts de uitbreiding van een stelsel, sedert lang reeds in de wetten, betreffende de personele belasting en het successie regt, bestaande.

Het behoeft overigens geene opmerking, dat den ambtenaren der administratie de stiptste geheimhouding zou behooren te worden opgelegd.

Wel zoude men nog kunnen opzien, tegen den omslagtigen arbeid, welke met de inning dezer belasting, volgens mijn plan zou gepaard gaan. Die aanmerking verliest echter haar gewigt, indien men bedenkt, dat er geene of althans zeer weinig nieuwe ambtenaren zouden behoeven aangesteld te worden, daar even, als volgens het thans voorgedragene wetsontwerp, de reeds bestaande ontvangers der directe belastingen, met de invordering van dit inkomstenregt konden belast worden; welke ambtenaren naar een vast tarief percentsgewijze worden beloond, zonder dat de meerdere of mindere arbeid aan een deel hunner ontvangsten verbonden op die bezoldiging invloed heeft.

Eindelijk met een enkel woord moet ik eene valsche bewering bestrijden, welke ook door de regering tegen het belasten van hypothecaire schulden is aangevoerd.

Daardoor, zegt men, wordt van hetzelfde pand tweemalen belasting gevorderd, want indien *A.* eigenaar is van een perceel van *f* 30,000 waarde, op hetwelk ten behoeve van *B.* een hypotheek van *f* 20,000 is gevestigd, dan bezit *A.* slechts *f* 10,000. Deze redenering is in vele gevallen onjuist. Maar dat nu daargelaten. Ik zoude evenmin van den bezwaarden eigenaar belasting willen heffen op een inkomen, hetwelk hij inderdaad niet zoude genieten. Neen, zijn perceel zou (om bij het opgegeven voorbeeld te blijven) wel naar den maatstaf van *f* 30,000 worden belast, maar de wet zou hem naar billijkheid moeten toestaan, en het zou ook geheel in den geest eener *income-tax* liggen, om, bij de opgave van zijn *inkomen*, de renten van zijn hypothecairen schuldbrief in mindering te brengen. De eigenaar zou dus voor dit perceel in werkelijkheid slechts naar de waarde van *f* 10,000 betalen, de belasting op de overige *f* 20,000 moet daarom natuurlijk van den houder en vruchttrekker des schuldbriefs geheven worden. Handelt men andersom, en heft men de belasting volgens de voordragt der regering, dan vervalt men weder in een allerliefderijkst stelsel; de bezwaarde eigenaar, wordt (zonder hoop op teruggave) dubbel belast, en de rijke geldschieter loopt geheel vrij.

Eindelijk moet ik mij nog verdedigen tegen eene schijnbare *inconsequentie*, welke men in mijne redeneringen welligt zal meenen aan te treffen. Gij begint, zal men zeggen, met den middenstand tegen te zware belasting te verdedigen, en eindigt met een stelsel voor te staan, volgens hetwelk een ongelijk grooter aantal leden van dien stand aan eene belasting op hun inkomen zouden onderworpen zijn, dan volgens de voordragt der regering het geval zou wezen. Het laatste erken ik, maar daaruit volgt alleen, dat ik van oordeel ben, dat, wanneer er offers op het altaar des vaderlands moeten gebragt worden, die offers, met uitzondering der lagere volksklasse, zoo algemeen mogelijk gemaakt, en naar gelang van elks vermogen verdeeld moeten worden. De regering wil van het inkomen des kleinen renteniers evenveel percenten heffen, als van dat van den grooten kapitalist, wiens vermogen, gelijk ik vroeger reeds opmerkte, nog slechts voor een gedeelte zou getroffen worden. De regering wil de ambtenaren uitermate bezwaren, zoo zelfs dat, — moest haar voorstel doorgaan, deze al spoedig tot een' lageren maatschappelijken trap zouden moeten afdalen. Mogt ik dus niet met het volste regt beweren, dat de middenstand veel meer gedrukt zou worden dan de hoogere klassen? Of bestaat niet het geheel uit al deszelfs deelen, en moet dus de bovenmatige last aan eenige deelen opgelegd, niet ongunstig op het geheel werken? Maar het was ook met het belang eener bijzondere klasse, hetwelk mij de pen in de hand deed nemen, alleen belangstelling in het lot van het dierbaar vaderland heeft mij daartoe aangespoord. Niets zou mij daarom welkomer zijn, dan dat ik zelf dit geschrijf als nutteloos moest beschouwen, bij het zien voordragen van doelmatiger middelen tot herstel onzer financiën, van den kant der regering. C.

(Bij de plaatsing van dit stuk behoeven wij naauwelijks te zeggen, dat, even gegrond als ons des schrijvers aanmerkingen tegen de aanhangige wets-voordragt voorkomen, wij even weinig in zijne gunstige meening omtrent eene algemeene belasting op de inkomsten deelen, of gelooven, dat het bewezen is, dat de verhouding tusschen uitgaven en inkomsten door het heffen van nieuwe belastingen moet gevonden worden).

Voor de behoeftige kraamvrouw, aan boord der IJssel-Stoomboot bevallen, is dankbaar ontvangen van A. *f* 1, d. R. *f* 1,50, L. 1,50, B. *f* 1, E. een Coupon *f* 1,23, V. G. een Coupon *f* 2,50, *f* V. H. 1, K. 50 Cent, G. K. *f* 2, P. P. *f* 3,60, S. E. *f* 1, E. P. Pz. *f* 1,50, V. H. te Velp 10,40, en van S. een kinderjaponnetje, G. V. R *f* 3,60, V. S *f* 3,20; de behoeftige moeder en het kind worden hierbij nogmaals aan de goede gezindheid der ingezetenen aanbevolen.

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Van 14 tot en met 22 sept.

Gehuwd: T. van Oort met E. Hoogveld. — G. van Laethum met M. C. M. Ottenhoff. J. J. Koentz met H. C. Ruhrman. — C. J. Merens met G. Hachenberg

Bevallen: J. Tiggelman, geb. Abbenhuis, D. en Z. C. A. M. Obbes, geb. Duden, Z. — G. Foks, geb. Kronenberg, D. — B Deckers, geb. Raaben, Z. — A. van Betuw, geb. Kip, Z. — C. Verdaasdonk, geb. Elders, D. J. T. Aartsen, geb. van den Borg, Z. — E. Sion, geb. van den Bor, Z. — A. M. van den Berg, geb. van Seters, D. J. B. Wittich, geb. Stokman,

Overleden: E. Schippers, 17 d. — L. van Essen, 1 m. — J C. Vissers, 9 m, — H. Cramer, weduwenaar van E. A. Weerts, 46 j. — S. Jansen, huisvrouw van W. A. Coopman, 26 j. — C. Olijslager, huisvrouw van R. T. Nijland, 30 j. — A Heere, 1 j. — H. T. Jansen, 52 j. 8 m. — G. Thijssen, 7 w. — T. de Haan, 27 j. — H. Wouters, 63 j. — A. C. Gombault, 25 j. — H. Gieben, huisvrouw van R. Rier, 57 j. 8 m. — D. Meening, 30 j. 5 m. — W. Titelaer, 3 m. — J, J. Dibbets, 3 m.

TE NIJMEGEN.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: J. Verbeeten, geb. Bos, D. — P. Beer, geb. van den Bergh, Z. — M. Liebeton, geb. van der Velden, Z. — H. Kleisterlee, geb. Thomassen, Z. — C. E. Engelen van Pijlsweert, geb. Baronnesse Sloet tot Hagensdorp, D. — A. de Haan, geb. Loeffe, Z. — H. Hendriks, geb. Jansen, D. — H. Stevens, geb. Stikkers, Z. — G. Cloosterman, geb. Teunissen, Z. — G. C. A. Hamer, geb. Arnold, D. — C. Huijskens, geb. Pitz, D. — J. van Doren, geb. Rok, Z.

Overleden: W. Jacobs, 1 j. — A. M. Arends, 1 j. 6 m. — C. Diesveld, 11 j. — W. van den Broek, 64 j. — J. M. Brugman, 2 j. 6 m. — W. Bekker 4 j. 6 m. — T. Leenders, 90 j. — H. J. Both, 6 d. — H. Lamkamp, 47 j.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: D. Malmink met H. Gerretsen. — J. Rossel met E. C. Gerdesse.

Bevallen: H. Blom, geb. van Ooij, D. — J. E. van Maanen, geb. van der Hoef, Z. — E. C. Verschuil, geb. Meister. Z. — E. Köth. Z. — G. Russer, geb. Eskes, Z. — E. van Beest, geb. Harmsen, D. — G. Hilgers, geb. Jansen, Z. — J. van Eek, geb. van Dijnsen, D.

Overleden: F. Booij, 3 w. — H. G. W. E. baronnesse Belfour van Burleigh, geb. Changuion, 55 j. — C. Klaassen, 4 m. — A. van Druten, 6 m. — A. L. Danner, 1 j. 6 m. — A. Tuender, 14 w. — J. Kall, geb. Jansen, 67 j. — B. Bisschop, 86 j.

TE TIEL:

Gehuwd: J. Smits met H. van Malten.

Bevallen: G. van Uitert, geb. Koeman, Z. — H. Smits, geb. van Malten, Z. — J. W. van Uden, geb. van Meerten, Z. — W. Slothouwer, D.

Overleden: J. P. Reepmaker, 83 j. — M. Schaardenburg, 66 j. — H. van Ewijk, 6 m.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boek[...]